

พัฒนาการและการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

ชมพูปราว มิ่งมงคล

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครุสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

อีเมล : chompoopraw.m62@rsu.ac.th

อุษาพร เสวกวิ

รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครุสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

อีเมล : usaporn.s@rsu.ac.th

สุชาดา นิมมานนิตย์

รองศาสตราจารย์ สถาบันภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยรังสิต

อีเมล : suchada.n@rsu.ac.th

Received : September 12, 2020 Revised : November 30, 2020 Accepted : December 25, 2020

บทคัดย่อ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นหลักสูตรแกนกลาง ที่มีความยืดหยุ่นที่สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัด สามารถนำไปปรับปรุงให้เหมาะกับเด็กและสภาพท้องถิ่นได้ ซึ่งหลักสูตรฯ ที่ดีควรจะเหมาะกับช่วงวัยและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยจึงจะเหมาะสมกับการนำไปใช้จัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัย จากการศึกษาค้นคว้าและสังเคราะห์ความรู้จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย พัฒนาการของเด็กปฐมวัยจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้จากสถานศึกษาปฐมวัย พบว่าหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย พัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่หน่วยงานต่าง ๆ กำหนดไว้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหน่วยการเรียนรู้จากสถานศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างมาก โดยหลักสูตรมีความเหมาะสมกับช่วงวัยและพัฒนาการของเด็ก ดังนั้นจึงสามารถนำมากำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่ดี เหมาะสมกับวัยได้ และสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ของสถานศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยได้

คำสำคัญ : พัฒนาการเด็กปฐมวัย, การจัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัย, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช

2560

Early Childhood Education Curriculum 2017 in accordance with the Early Childhood Education

Chompoopraw Mingmongkol

Ed.D Student in Educational Studies, Rangsit University

E-mail : chompoopraw.m62@rsu.ac.th

Usaporn Swekwi

Associate Professor Dr., Educational Studies, Suryadhep Teachers College, Rangsit University

E-mail : usaporn.s@rsu.ac.th

Suchada Nimmannit

Associate Professor, Rangsit English Language Institute, Rangsit University

E-mail : suchada.n@rsu.ac.th

Abstract

Early Childhood Education Curriculum 2017 is a core curriculum with flexibility which allows educational institutions or early childhood development centers to adapt the curriculum to their children and local contexts. A good early childhood education curriculum should primarily suit the development of children in each age range so that it can be appropriately applied to manage the learning of children in early years. This study aims to examine whether this curriculum is compatible with the development of children in early years. Based on the analysis of documents and research of institutions in charge of early childhood development, the Early Childhood Curriculum 2017 is found to be consistent with the age-range development of the children. It is, therefore, can be applied as guidelines for designing learning management units of early childhood education institutions.

Keywords: Early Childhood Education Curriculum 2017, early childhood development, early childhood learning management

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น การจัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัยมีความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาเช่นกัน โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ที่ใช้จัดการเรียนรู้อย่างยาวนาน ได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และมีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2560 นั้น ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรฯ ได้คำนึงถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบกับ แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (พ.ศ. 2560 - 2564) เพื่อนำไปสู่การกำหนดทักษะสำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21 และปรัชญาการศึกษาปฐมวัยคือ “การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี บริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ” และมีจุดมุ่งหมายสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 6 ปี คือ “หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 6 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัยดังนี้ 1. มีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี 2. มีสุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม 3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์มารดา จนกระทั่งเข้าสู่อายุ 3 - 6 ปี เป็นช่วงวัยที่มีความพิเศษกว่าวัยอื่น ๆ เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและสามารถสังเกตเห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน กล่าวคือ การที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมกับพัฒนาการนั้น จะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่สมวัย หากการจัดการเรียนรู้ไม่เหมาะสมกับช่วงวัย เช่น ล่าช้าเกินไปจะทำให้เด็กมีปัญหาต่อการใช้ชีวิตและมีปัญหาด้านการเรียนรู้ และหากบังคับให้เด็กเรียนรู้เร็วกว่าวัยของตนจะสร้างความกดดันและความเครียดให้กับเด็ก ทำให้มีปัญหาต่อการใช้ชีวิตและมีปัญหาด้านการเรียนรู้ เช่นเดียวกัน และอาจจะเป็นปัญหาต่อไปในอนาคต ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่ดีควรคำนึงถึงช่วงวัยและพัฒนาการของเด็กให้มีความสอดคล้องกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 5 ปี (อนุบาลชั้นปีที่ 2) โดยผู้วิจัยจะใช้มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

พุทธศักราช 2560 เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ เพื่อหาความสอดคล้องของหลักสูตรฯ กับพัฒนาการของเด็ก และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

พัฒนาการและการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 5 ปี (อนุบาลชั้นปีที่ 2) จากเอกสารหน่วยงานต่าง ๆ เช่น จากราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2557 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2561 และกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2560 ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเกณฑ์อ้างอิงเบื้องต้นสำหรับเด็กทั่วไป มีพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยอย่างไร นอกจากนี้ยังได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการของกิลเซล (Gesell) สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2553) ได้แบ่งพัฒนาการของเด็กที่ต้องการวัดและประเมินออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1. พฤติกรรมทางการเคลื่อนไหว (Motor Behavior) ครอบคลุมการบังคับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทางการเคลื่อนไหว 2. พฤติกรรมทางการปรับตัว (Adaptive Behavior) ครอบคลุมความสัมพันธ์ของการใช้มือและสายตา การสำรวจ ค้นหา การกระทำต่อวัตถุ การแก้ปัญหาในการทำงาน 3. พฤติกรรมทางการใช้ภาษา (Language Behavior) ครอบคลุมการที่เด็กใช้ภาษา การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน 4. พฤติกรรมส่วนตัวและสังคม (Personal-Social Behavior) ครอบคลุมการฝึกปฏิบัติส่วนตัว เช่น การกินอาหาร การขับถ่าย และการฝึกต่อสภาพสังคม เช่น การเล่น การตอบสนองผู้อื่น ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ทฤษฎีพัฒนาการของกิลเซล ครอบคลุมพัฒนาการในทุกด้านของหลักสูตรฯ เนื่องจากมุ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมและการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้าน

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2553) ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางเพศไว้ 5 ขั้น ได้แก่ 1. ขั้นปาก (Oral Stage) อายุ 0 – 18 เดือน 2. ขั้นทวารหนัก (Anus Stage) อายุ 18 เดือน – 3 ปี 3. ขั้นอวัยวะเพศ (Phallic Stage) อายุ 3 – 5 ปี 4. ขั้นแฝง (Latency Stage) อายุ 6 – 12 ปี 5. ขั้นสนใจเพศตรงข้าม (Genital Stage) อายุ 12 ปี ขึ้นไป ในการวิเคราะห์ครั้งนี้เด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 5 ปี เกี่ยวข้องกับขั้นอวัยวะเพศ (Phallic Stage) อายุ 3 – 5 ปี คือ สนใจ อยากรู้อยากเห็นสภาพร่างกายที่แตกต่างไปตามเพศ เรียนรู้บทบาททางเพศของตน

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของ อิริคสัน (Erikson) สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2553) ได้แบ่งพัฒนาการของมนุษย์ ไว้ 8 ขั้น ได้แก่ 1. ขั้นความเชื่อใจหรือขาดความเชื่อใจ (Trust versus Mistrust) 2. ขั้นการควบคุมด้วยตนเองหรือสงสัย/อาย (Autonomy versus Doubt or Shame) 3. ขั้นการริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative versus Guilt) 4. ขั้นการประสบความสำเร็จ ความขยันหมั่นเพียร หรือรู้สึกด้อย (Mastery versus Inferiority) 5. ขั้นการรู้จักตนเองหรือความสับสนไม่รู้จักตนเอง

(Identity versus Diffusion : Fidelity) 6. ขั้นรู้สึกโดดเดี่ยว (Intimacy versus Isolation) 7. ขั้นความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่หรือความรู้สึกเฉื่อยชา (Generativity versus Aborption) 8. ขั้นความมั่งคั่งสมบูรณ์ หรือหมดหวัง ทอดอาลัยชีวิต (Integrity versus Despair) ในการวิเคราะห์ครั้งนี้เด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 5 ปี เกี่ยวข้องกับขั้นที่ 3 ขั้นการริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative versus Guilt) คือ อยู่ในช่วงอายุ 3 - 6 ปี เป็นขั้นพัฒนาการความคิดริเริ่มหรือความรู้สึกผิด เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียกสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเอง เด็กมีการเลียนแบบผู้อยู่ใกล้ชิดหรือสิ่งแวดล้อมที่ตนรับรู้ เด็กเริ่มเรียนรู้ยอมรับค่านิยมของครอบครัวที่ถ่ายทอดสู่เด็ก ถ้าเด็กไม่มีอิสระในการค้นหาจะส่งผลทำให้รู้สึกขังใจไม่สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อจิตใจของเด็กและความรู้สึกผิดต่อไปในอนาคต

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Jerome S. Bruner) สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2553) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการคิดในการเรียนรู้ของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้น ได้แก่ 1. ขั้นการกระทำ (Enactive Stage) 2. ขั้นคิดจินตนาการหรือสร้างโมโนภาพ (Piconic Stage) 3. ขั้นใช้สัญลักษณ์และคิดรวบยอด (Symbolic Stage) ในการวิเคราะห์ครั้งนี้เด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 5 ปี เกี่ยวข้องกับขั้นที่ 2 คือขั้นคิดจินตนาการหรือสร้างโมโนภาพ (Piconic Stage) และขั้นที่ 3 คือขั้นใช้สัญลักษณ์และคิดรวบยอด (Symbolic Stage) เมื่อเด็กได้มีโอกาสใช้ความคิดก็จะทำให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดได้

5. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของ แบนดูรา (Social Learning Theory) สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2553) ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 4 กระบวนการ ได้แก่ 1. กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) 2. กระบวนการคงไว้ (Retention Process) 3. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) 4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) ในการวิเคราะห์ครั้งนี้เด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 5 ปี เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่ 1 คือกระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กได้สังเกตตัวแบบ และตัวแบบนั้นดึงดูดให้เด็กสนใจที่จะเลียนแบบ ควรเป็นพฤติกรรมง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน กระบวนการที่ 2 คือ กระบวนการคงไว้ (Retention Process) กระบวนการบันทึกความจำ การที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินเก็บเป็นความจำ กระบวนการที่ 3 คือกระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) การที่เด็กเกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้จากตัวแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำ เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้โดยการเคลื่อนไหว

6. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2553) ประกอบด้วยขั้นพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น มีระดับความคิดทางจริยธรรม 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม จะพบในเด็กอายุ 2-10 ปี ขั้นที่ 1 การถูกลงโทษและการเชื่อฟัง ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม จะพบในวัยรุ่นอายุ 10 -16 ปี ขั้นที่ 3 การยอมรับของกลุ่มหรือสังคม ขั้นที่ 4 กฎและระเบียบของสังคม ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล ในการวิเคราะห์ครั้งนี้เด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 5 ปี

เกี่ยวข้องกับระดับที่ 1 คือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม จะพบในเด็กอายุ 2-10 ปี ผลของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่าพฤติกรรมของตน ถูกหรือผิด เป็นต้น ถ้าเด็กถูกทำโทษก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำผิด และจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ทำสิ่งนั้นอีก พฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำถูก และจะทำซ้ำอีกเพื่อหวังรางวัล

7. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2553) แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4 ขั้นดังนี้ 1. ขั้นประสาทรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage) 2. ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) 3. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรม (Concrete Operational Stage) 4. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) ในการวิเคราะห์ครั้งนี้เด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 5 ปี เกี่ยวข้องกับขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) ขั้นนี้จะอยู่ในช่วงอายุ 2-7 ปี ซึ่งระยะช่วงอายุ 5-6 ปี เด็กจะเข้าสู่ขั้น Intuitive Thought ระยะนี้เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการคิดที่ขึ้นอยู่กับความรู้กับการคิดอย่างมีเหตุผลตามความจริง โดยเด็กจะก้าวออกจากการรับรู้เพียงมิติเดียวไปสู่การรับรู้ในหลายมิติในเวลาเดียวกันมากขึ้น และจะก้าวไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผลโดยไม่มียึดอยู่กับการรับรู้เท่านั้น เด็กจะเริ่มมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวดีขึ้น แต่ยังคงคิดและตัดสินใจผลของการกระทำต่าง ๆ จากสิ่งที่เห็นภายนอก

8. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2553) ได้จำแนกความสามารถหรือสติปัญญาของมนุษย์ ไว้ 9 ด้าน ได้แก่ 1. สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) 2. สติปัญญาด้านตรรกและคณิตศาสตร์ (Logical/Mathematical Intelligence) 3. สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence) 4. สติปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily/Kinesthetic Intelligence) 5. สติปัญญาด้านดนตรี (Musical/Rhythmic Intelligence) 6. สติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) 7. สติปัญญาหรือการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) 8. สติปัญญาด้านการรักธรรมชาติ (Naturalistic Intelligence) 9. สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ ครอบคลุมพัฒนาการในทุกด้านของหลักสูตรฯ เพราะการ์ดเนอร์เชื่อว่าความสามารถที่หลากหลายของมนุษย์เกิดจากสมองที่แบ่งเป็นส่วน ๆ ซึ่งแต่ละส่วนกำหนดความสามารถเป็นเรื่อง ๆ ไว้ จึงทำให้มนุษย์มีปัญญาหลาย ๆ ด้านในคน ๆ เดียวกัน จึงทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

รวมถึงผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 5 ปี และได้นำองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาตามข้างต้น มาวิเคราะห์กับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้แบ่งพัฒนาการออกเป็น 4 ด้าน และได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 12 มาตรฐาน ดังนี้

ตาราง 1 พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
มาตรฐานที่ 1 ร่างกาย เจริญเติบโตตาม วัยเด็กมีสุขนิสัยที่ดี	ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีน้ำหนักและส่วนสูง ตามเกณฑ์	1.1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของ กรมอนามัย
	ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีสุขภาพอนามัย สุข นิสัยที่ดี	1.2.1 รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และ ดื่มน้ำสะอาดด้วยตนเอง
		1.2.2 ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและ หลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง
	ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 รักษาความปลอดภัย ของตนเองและผู้อื่น	1.2.3 นอนพักผ่อนเป็นเวลา 1.2.4 ออกกำลังกายเป็นเวลา 1.3.1 เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัย ด้วยตนเอง
มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และ กล้ามเนื้อเล็ก แข็งแรงใช้ได้อย่าง คล่องแคล่วและ ประสานสัมพันธ์ กัน	ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 เคลื่อนไหวร่างกาย อย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์ และทรงตัวได้	2.1.1 เดินต่อเท้าไปข้างหน้าเป็นเส้นตรงได้ โดยไม่ต้องกางแขน
		2.1.2 กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้โดยไม่เสีย การทรงตัว
	ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ใช้มือ-ตาประสาน สัมพันธ์กัน	2.1.3 วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ 2.1.4 รับลูกบอลโดยใช้มือทั้งสองข้าง 2.2.1 ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนว เส้นตรงได้ 2.2.2 เขียนรูปลี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมี มุมชัดเจน 2.2.3 ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่าน ศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตรได้

ผู้วิจัยพบว่า ในมาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยเด็กมีสุขนิสัยที่ดี ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ ในตัวบ่งชี้ที่ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมภายนอกที่เผชิญอยู่ อีกทั้งกรรมพันธุ์จากพ่อและแม่ ส่วนในตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีสุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี และตัวบ่งชี้ที่ 1.3 รักษา

ความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น มีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) ในด้านที่ 9 สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) คือ สามารถเข้าใจการใช้ชีวิตประจำวันของตนเองได้ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของกิเซล (Gesell) ในกลุ่มที่ 4 คือ การฝึกปฏิบัติส่วนตัว เช่น การกินอาหาร ล้างมือทำความสะอาด และการเล่น อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ในขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) คือ เด็กเริ่มจะรับรู้ถึงการคิด

มาตรฐานที่ 2 กล่าวคือกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้ และตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ใช้มือ - ตาประสานสัมพันธ์กัน มีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของกิเซล (Gesell) ในกลุ่มที่ 1 พฤติกรรมทางการเคลื่อนไหว (Motor Behavior) โดยเด็กสามารถทรงตัวได้ดีขึ้น เดินตามเส้นตรงได้ วิ่งและหยุดทันทีโดยไม่เสียการทรงตัว รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นด้วยมือทั้งสอง ขอบกระโดด ปีนป่าย กระโดดสลับเท้าได้ เรียนรู้ที่จะกระโดดข้าม และกระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) ในด้านที่ 2 สติปัญญาด้านตรรกและคณิตศาสตร์ (Logical/Mathematical Intelligence) และด้านที่ 4 สติปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily/Kinesthetic Intelligence) คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในเชิงคณิตศาสตร์ รูปทรง และความสามารถในการใช้ร่างกายเคลื่อนไหว และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ในขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) คือ เด็กเริ่มต้นใช้วิธีแก้ปัญหาด้วยการทดลองซึ่งไม่ใช่ลักษณะที่คุ้นเคยต่อไป

จากการศึกษาเกณฑ์พัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กปฐมวัย จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้จัดทำขึ้น เช่น 1.พัฒนาการตามช่วงวัย (ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2557) 2. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) 3. กระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีความสอดคล้องกับมาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน ที่ได้กำหนดไว้ว่าเด็กสามารถเดินต่อเท้าถอยหลัง เดินบนเส้นเท้า เดินต่อสันเท้าได้ กระโดดขาเดียว กระโดดข้ามสิ่งขีดขวางเตี้ย ๆ กระโดดสองเท้าไปข้างหน้าและถอยหลังได้ เริ่มใช้กรรไกรตัดกระดาษ สามารถจับดินสอได้อย่างถูกต้อง วาดรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ และวาดรูปคนที่มีอวัยวะ 3 ส่วนหรือมากกว่า ไม่มีการกำหนดในเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับมาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยเด็กมีสุขนิสัยที่ดี และจากการศึกษางานวิจัยพบว่า เด็กอายุ 5-6 ปีสามารถเตะบอล เดินถอยหน้าหลังซึ้งจักรยานสองล้อ เขย่งปลายเท้ากระโดดสลับเท้า เล่นกระโดดเชือก โยนลูกบอลไปในทิศทางที่ต้องการได้ วาดรูปคน ระบายสียังออกนอกกรอบ เขียนรูปสามเหลี่ยม พบกระดาษได้ตามรูปแบบ เดินรำเข้ากับจังหวะเพลง อาบน้ำ แต่งตัว ผูกเชือกทรงเท้า ใช้นิ้วมือหยิบของชิ้นเล็ก ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว ใช้กรรไกรตัดกระดาษ นิชรา

เรื่องตารกานนท (2551) และเยาว์รัตน รัตนันนต (2559) เด็กอายุ 3-5 ปี มีพัฒนาการเกินวัยด้าน
กล้ำมเนื้อมัดใหญ่มากที่สุด

ตาราง 2 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
มาตรฐานที่ 3 มี สุขภาพจิตดีและมี ความสุข	ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 แสดงออกทางอารมณ์ อย่างเหมาะสม	3.1.1 แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตาม สถานการณ์
	ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อ ตนเองและผู้อื่น	3.2.1 กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม บางสถานการณ์ 3.2.2 แสดงความพอใจในผลงานและ ความสามารถของตนเอง
มาตรฐานที่ 4 ซิน ชมและแสดงออก ทางศิลปะ ดนตรี และการ เคลื่อนไหว	ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 สนใจและมีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	4.1.1 สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่าน งานศิลปะ
		4.1.2 สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่าน เสียงเพลง ดนตรี
		4.1.3 สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/ เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี
มาตรฐานที่ 5 มี คุณธรรม จริยธรรมและมี จิตใจที่ดีงาม	ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ซื่อสัตย์ สุจริต	5.1.1 ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการ สิ่งของของผู้อื่นเมื่อมีผู้อื่น
	ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีความเมตตา กรุณา มี น้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน	5.2.1 แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาสัตว์ เลี้ยง
	ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น	5.3.1 แสดงสีหน้าและท่าทาง รับรู้ความรู้สึก ผู้อื่น
	ตัวบ่งชี้ที่ 5.4 มีความรับผิดชอบ	5.4.1 ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เมื่อ มีผู้ช่วยเหลือ

ผู้วิจัยพบว่า มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 แสดงออกทางอารมณ์
อย่างเหมาะสม และตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความสอดคล้องกับทฤษฎี
พัฒนาการทางบุคลิกภาพของอิริคสัน (Erikson) ในขั้นที่ 3 การริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative versus

Guilt) คือ เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียกสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเอง เด็กมีการเลียนแบบผู้ที่อยู่ใกล้ชิดหรือสิ่งแวดล้อมที่ตนรับรู้ และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) ในด้านที่ 1 สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) และในด้านที่ 3 สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence) คือ ความสามารถในการใช้ภาษาการสื่อสารกับผู้อื่น และความสามารถในการสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ

มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 สนใจและมีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Social Learning Theory) ในกระบวนการที่ 1 กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) เด็กสนใจที่จะเลียนแบบควรเป็นพฤติกรรมง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน ง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบและเกิดการเรียนรู้ และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) ในด้านที่ 1 สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) และในด้านที่ 5 สติปัญญาด้านดนตรี (Musical/Rhythmic Intelligence) คือ ความสามารถในการสื่อสารอารมณ์ ความรู้สึกความสามารถในการเข้าใจ และสร้างสรรค์ดนตรี

มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ซื่อสัตย์ สุจริต ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และตัวบ่งชี้ที่ 5.4 มีความรับผิดชอบ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) ในด้านที่ 6 สติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Intrapersonal Intelligence) และด้านที่ 7 สติปัญญาด้านตน หรือการเข้าใจตนเอง (Interpersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น สามารถเข้าใจผู้อื่น และความสามารถในการเข้าอกเข้าใจความรู้สึกภายในของผู้คน รวมถึงทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ในขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) และทฤษฎีพัฒนาการของเกเซล (Gesell) ในกลุ่มที่ 3 พฤติกรรมทางการใช้ภาษา (Language Behavior) ที่สอดคล้องทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 3 มาตรฐานที่ 4 และ มาตรฐานที่ 5 ของหลักสูตรฯ คือในเด็กวัยนี้มีพัฒนาการทางด้านภาษา จะเริ่มด้วยการพูดเป็นประโยคและเรียนรู้คำต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เริ่มมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวดีขึ้น แต่ยังคงคิดและตัดสินใจของการกระทำต่าง ๆ จากสิ่งที่เห็นภายนอก จากการศึกษาเกณฑ์พัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กปฐมวัย จากหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม ไม่ได้กำหนดไว้ และจากการศึกษางานวิจัยของศรีเรือน แก้วกังวาน (2553) พบว่า เด็กวัย 3-5 ปีจะมีความคิดยึดเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง ยังไม่มีเหตุผล มักจะแสดงออกทางอารมณ์รุนแรง มีอารมณ์ที่สลับซับซ้อน แสดงอารมณ์ออกมาเต็มที่ โกรธเมื่อไม่ได้ตั้งใจ ไม่สมหวัง เมื่อเด็กเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้น เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงการแสดงออกให้เป็นที่ยอมรับ ของสังคม กระบวนการปรับตัวจึงเข้ามามีบทบาทในการแสดงอารมณ์

ตาราง 3 พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	6.1.1 แต่งตัวด้วยตนเอง
		6.1.2 รับประทานอาหารด้วยตนเอง
		6.1.3 ใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง
	ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 มีวินัยในตนเอง	6.2.1 เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ด้วยตนเอง
		6.2.2 เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ด้วยตนเอง
	ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 ประหยัดและพอเพียง	6.3.1 ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ
มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมและความเป็นไทย	ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	7.1.1 มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ชี้แนะ
		7.1.2 ทิ้งขยะได้ถูกที่
	ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย	7.2.1 ปฏิบัติตามมารยาทไทยได้ด้วยตนเอง
		7.2.2 กล่าวคำขอบคุณ และ ขอโทษด้วยตนเอง
		7.2.3 หยุดยีนเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี
มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมี	ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	8.1.1 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน
ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	8.2.1 เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	
	8.2.2 ยิ้ม ทักทาย หรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และ	

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	ตัวบ่งชี้ที่ 8.3 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	บุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง 8.3.1 มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ 8.3.2 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำ และผู้ตามได้ด้วยตนเอง 8.3.3 ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรง เมื่อมีผู้ชี้แนะ

ผู้วิจัยพบว่า มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 มีวินัยในตนเอง และตัวบ่งชี้ที่ 6.3 ประหยัดและพอเพียง มีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของ อิริคสัน (Erikson) ในขั้นที่ 3 การริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative versus Guilt) เด็กได้คิดริเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น แต่งตัวเอง ตัดกระดุมเสื้อเอง มีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของไฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) ในด้านที่ 9 สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) คือ เด็กสามารถเข้าใจถึงการใช้ชีวิตประจำวันของตนได้และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของกิเซล (Gesell) ในกลุ่มที่ 4 คือ การฝึกปฏิบัติส่วนตัว คือ การกินอาหารการขับถ่าย

มาตรฐานที่ 7 รักรักรวมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 ดูแลรักษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และตัวบ่งชี้ที่ 7.2 มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย มีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของไฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) ในด้านที่ 1 สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) และด้านที่ 8 สติปัญญาด้านการรักธรรมชาติ (Naturalistic Intelligence) คือความสามารถในการสื่อสาร การใช้คำพูดเพื่อแสดงออกทางความรู้สึก และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวธรรมชาติและ การอนุรักษ์ธรรมชาติ

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และตัวบ่งชี้ที่ 8.3 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของกิเซล (Gesell) ในกลุ่มที่พฤติกรรมส่วนตัว และสังคม (Personal-Social Behavior) คือ การฝึกต่อสภาพสังคม เช่น การเล่น การตอบสนองผู้อื่น มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของ แบนดูรา (Social Learning Theory) ในกระบวนการที่ 3 กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) คือ การแสดงผลการเรียนรู้ด้วยการ

กระทำ รวมถึงมีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner’s View) ในด้านที่ 1 สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) และด้านที่ 6 สติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Intrapersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่น ความสามารถในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และความสามารถในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น

จากการศึกษาเกณฑ์พัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กปฐมวัย จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้จัดทำขึ้นพบว่า มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัย (ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2557) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และกระทรวงสาธารณสุข ที่ได้กำหนดไว้ว่า เด็กสามารถแต่งตัวและแปรงฟันเองโดยไม่ต้องช่วย และทำความสะอาดตัวเองหลังจากอูจาระได้ ส่วนในมาตรฐานที่ 7 รักรักรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย ไม่ได้กำหนดไว้ และมาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความสอดคล้องกับกระทรวงสาธารณสุข ที่ได้กำหนดไว้ว่า สามารถเล่นเลียนแบบบทบาทของผู้ใหญ่ได้ และผลัดกันพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มได้ และจากการศึกษางานวิจัย ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (2561) พบว่า พฤติกรรมที่เด็กอายุ 5 ปี สามารถทำได้ ร้อยละ 76-100 ดังนี้ 1. ทักทาย พูดคุยถามตอบกับผู้ใหญ่โดยมีผู้ใหญ่ช่วย 2. ขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ 3. ทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อเอาใจผู้ใหญ่ 4. มีความเชื่อมั่นในการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่คนอื่นที่ไม่ใช่เป็นพ่อแม่ (เช่น ครู หมอ ฯลฯ) 5. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่อย่างเหมาะสมและมีสัมมาคารวะ 6. ช่วยเหลือผู้ใหญ่ทำงานบ้านตามสมควร 7. ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับผู้ใหญ่ 8. รู้จักปรับน้ำเสียงและความดังตามสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีผู้ใหญ่แนะนำ 9. สนใจฟังผู้อื่นพูดขณะสนทนา 10. รู้จักผลัดกันพูดผลัดกันฟังในกลุ่มสนทนา 11. ใช้ถ้อยคำและน้ำเสียงที่อ่อนโยน 12. ทักทาย พูดคุยถามตอบกับผู้ใหญ่ด้วยตนเอง 13. รู้จักต่อรองและประนีประนอมกับผู้ใหญ่เมื่อมีข้อขัดแย้งกัน 14. เสนอตัวช่วยเหลือผู้ใหญ่ 15. การมีส่วนร่วมกับผู้ใหญ่ในการตัดสินใจ หรือแสดงความเห็นของตน ในเรื่องต่าง ๆ 16. รู้จักปรับน้ำเสียงและความดังตามสถานการณ์ต่าง ๆ 17. ถ้ายทอดข้อความที่ได้รับจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งได้ถูกต้อง

ตาราง 4 ด้านสติปัญญา

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย	ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบ และสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง
		9.1.2 เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
	ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 อ่าน เขียนภาพ และ	9.2.1 อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมทั้งชี้

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	สัญลักษณ์ได้	หรือกวาดตามองข้อความตามบรรทัด 9.2.2 เขียนคล้ายตัวอักษร
มาตรฐานที่ 10 มี ความสามารถใน การคิดที่เป็น พื้นฐานในการ เรียนรู้	ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 มีความสามารถในการ คิดรวบยอด	10.1.1 บอกลักษณะและส่วนประกอบของ สิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาท สัมผัส 10.1.2 จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ ลักษณะที่สังเกตพบเพียงลักษณะเดียว
	ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 มีความสามารถในการ คิดเชิงเหตุผล	10.1.3 จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ อย่างน้อย 1 ลักษณะเป็นเกณฑ์ 10.1.4 เรียงลำดับสิ่งของ หรือเหตุการณ์ อย่างน้อย 4 ลำดับ 10.2.1 ระบุสาเหตุ หรือผลที่เกิดขึ้นใน เหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ 10.2.2 คาดเดา หรือคาดคะเนสิ่งที่อาจจะ เกิดขึ้น หรือมีส่วนร่วมในการลงความเห็น จากข้อมูล
	ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 มีความสามารถในการ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	10.3.1 ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และเริ่มเรียนรู้ ผลที่เกิดขึ้น 10.3.2 ระบุปัญหา และแก้ปัญหาโดยลองผิด ลองถูก
มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและ ความคิด สร้างสรรค์	ตัวบ่งชี้ที่ 11.1 เล่น/ทำงานศิลปะตาม จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	11.1.1 สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสาร ความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการ ดัดแปลงและแปลกใหม่จากเดิม หรือมี รายละเอียดเพิ่มขึ้น
	ตัวบ่งชี้ที่ 11.2 แสดงท่าทาง/	11.2.1 เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสาร

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	ความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลาย หรือแปลกใหม่
มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมี ความสามารถในการแสวงหา ความรู้ได้ เหมาะสมกับวัย	ตัวบ่งชี้ที่ 12.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 12.2 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	12.1.1 สนใจซักถามเกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือที่ พบเห็น 12.1.2 กระตือรือร้นในการ เข้าร่วมกิจกรรม 12.2.1 ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ ตามวิธีการ 12.2.2 ใช้ประโยคคำถามว่า “ที่ไหน” “ทำไม” ในการค้นหาคำตอบ

พบว่า มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้ และมาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 มีความสามารถในการคิดรวบยอด มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Jerome S. Bruner) ในขั้นที่ 3 ขั้นใช้สัญลักษณ์และคิดรวบยอด (Symbolic Stage) คือ เด็กเริ่มเข้าใจเรียนรู้ความ สัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของ แบนดูรา (Social Learning Theory) ในกระบวนการที่ 2 กระบวนการคงไว้ (Retention Process) คือ การท่องจำ การทบทวน หรือการฝึกหัด และการรวบรวมสิ่งที่เกี่ยวข้องกันในเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ในระดับซึ่งสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของ อิริคสัน (Erikson) ขั้นที่ 3 ขั้นการริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative versus Guilt) คือ ความคิดริเริ่มอยากจะทำอะไรด้วยตนเอง จากจินตนาการของตนเอง และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) ในด้านที่ 1 สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) ด้านที่ 2 สติปัญญาด้านตรรกและคณิตศาสตร์ (Logical/Mathematical Intelligence) คือ ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล การจำแนกทางคณิตศาสตร์ ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล มีความสามารถในการคิดรวบยอด มีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) ในระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม คือ ระดับนี้เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ “ดี” “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตน มักจะคิดถึงผลตามที่จะนำรางวัลหรือการลงโทษ สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View)

ในด้านที่ 1 สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) คือ ความสามารถในการสื่อสารในเชิงการคาดเดา การให้เหตุผลตามที่เด็กเข้าใจ ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ มีความสามารถในการคิดรวบยอด มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Jerome S. Bruner) ในขั้นที่ 2 ขั้นคิดจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Piconic Stage) และขั้นที่ 3 ใช้สัญลักษณ์และคิดรวบยอด (Symbolic Stage) คือ เด็กเกิดความคิดจากการรับรู้ปัญหาตามความเป็นจริงนำไปสู่การพัฒนาความคิดรวบยอดเพื่อแก้ปัญหา และสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) ในด้านที่ 1 สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) ด้านที่ 6 สติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Intrapersonal Intelligence) และด้านที่ 7 สติปัญญาด้านตน หรือการเข้าใจตนเอง (Interpersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการสื่อสารถึงปัญหาที่พบและแสดงออกถึงการพยายามแก้ปัญหาอย่างง่าย ๆ

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ตัวบ่งชี้ที่ 11.1 เล่น/ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และตัวบ่งชี้ที่ 11.2 แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดรวบยอด มีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของ อิริคสัน (Erikson) ในขั้นที่ 3 ขั้นการริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative versus Guilt) คือ การทดลองทำสิ่งต่าง ๆ จะสนุกจากการสมมติของต่าง ๆ เป็นของจริง ส่งเสริมให้เด็กได้เล่น ได้ประดิษฐ์ และสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) ในด้านที่ 3 สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence) และด้านที่ 5 สติปัญญาด้านดนตรี (Musical/Rhythmic Intelligence) คือ ความสามารถในการสร้างภาพในจินตนาการ สามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน และความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย ตัวบ่งชี้ที่ 12.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และตัวบ่งชี้ที่ 12.2 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีความสามารถในการคิดรวบยอด มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Jerome S. Bruner) ขั้นที่ 2 ขั้นคิดจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Piconic Stage) คือ เด็กมีแรงจูงใจภายใน มีความอยากรู้ อยากเห็นสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View) ในด้านที่ 1 สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) ด้านที่ 2 สติปัญญาด้านตรรกและคณิตศาสตร์ (Logical/Mathematical Intelligence) ด้านที่ 3 สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence) ด้านที่ 9 สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) คือ ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร เข้าใจสัญลักษณ์ต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ และชอบคิดสงสัยใคร่รู้ ตั้งคำถามกับตัวเอง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ในมาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

และมาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับวัย มีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของกิลล ในกลุ่มที่ 2 พฤติกรรมทางการปรับตัว (Adaptive Behavior) คือ การใช้มือและสายตา การสำรวจ ค้นหา การกระทำต่อวัตถุ การแก้ปัญหาในการทำงาน และกลุ่มที่ 3. พฤติกรรมทางการใช้ภาษา (Language Behavior) คือการใช้ภาษาการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

จากการศึกษาเกณฑ์พัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กปฐมวัย จากหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับพัฒนาการณตามช่วงวัย (ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2557) และกระทรวงสาธารณสุข ที่ได้กำหนดไว้ว่า เด็กสามารถใช้คำพูดได้ชัดเจน ฟังเข้าใจทั้งหมด ร้องเพลงสั้น ๆ ได้ อ่านอาขยานที่ฟังบ่อยได้ตอบคำถามได้ถูกต้อง เมื่อถามว่า “ถ้ารู้สึก ร้อน ไม่สบาย หิว” จะทำอย่างไร สามารถอ่าน และบอกชื่อพยัญชนะได้บ้างตัว รู้จักจำนวนนับ 1 – 5 บอกได้อย่างถูกต้อง และนับสิ่งของได้ว่ามีทั้งหมดกี่ชิ้น มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และกระทรวงสาธารณสุข ที่ได้กำหนดไว้ว่า เด็กสามารถเลือกสีได้ 8 สี ตามคำสั่ง ประกอบชิ้นส่วนของรูปภาพที่ตัดออกเป็น 8 ส่วนได้ และเลือกรูปภาพที่แสดงเวลา กลางวัน กลางคืนได้ ส่วนมาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์นั้น ไม่ได้กำหนดไว้ และในมาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับพัฒนาการณตามช่วงวัย (ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2557) ที่กำหนดไว้ว่า เด็กเริ่มรู้จักถาม ทำไม หรือ อย่างไร และจากการศึกษางานวิจัยของประพุทธ ศิริบุญย์ (2552) พบว่าเด็กอายุ 3-5 ปี เข้าใจสิ่งของหรือวัตถุที่มีจำนวน มากกว่าหรือน้อยกว่า ใหญ่กว่าหรือเล็กกว่า แต่ไม่เข้าใจจำนวนกลาง ๆ ถ้าบอกมากกว่าหนึ่ง เด็กจะตอบสองเสมอโดยไม่คำนึงถึงเลขที่แท้จริง ความคิดรวบยอดเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมเด็กมีการเกี่ยวข้องกับสังคมภายนอกครอบครัวน้อยมาก เพราะส่วนใหญ่เด็กจะอยู่กับบิดามารดาตลอดเวลา ความสัมพันธ์ทางครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญของชีวิตเขาทั้งหมด

อีกทั้ง ได้ดำเนินการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้จากสถานศึกษาปฐมวัยภาคเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ เพื่อหาความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่า หน่วยที่ 1 ประสาทสัมผัสของเรา มีความสอดคล้องเกือบทุกตัวบ่งชี้ ยกเว้น ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ หน่วยที่ 2 เล่นของเล่นร่วมกัน มีความสอดคล้องเกือบทุกตัวบ่งชี้ ยกเว้น ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ที่ 7.1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยที่ 3 ต้นไม้มีชีวิต มีความสอดคล้องเกือบทุกตัวบ่งชี้ ยกเว้น ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ หน่วยที่ 4 รอบรู้ชีวิตสัตว์ มีความสอดคล้องเกือบทุกตัวบ่งชี้ ยกเว้น ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และตัวบ่งชี้ที่ 10.2 มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลและหน่วยที่ 5 นาฬิกา มีความสอดคล้องเกือบทุกตัวบ่งชี้ ยกเว้น ตัว

บ่งชี้ที่ 1.1 มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และตัวบ่งชี้ที่ 10.2 มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล

บทสรุป

การวิจัยในครั้งนี้พบว่า พัฒนาการที่ติดตามวัยสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดย จันท์เพ็ญ ชูประภาวรรณ (2549) และวัฒนา มัคคสมัน (2550) ได้กล่าวไว้ว่าการเจริญงอกงามของสมองในช่วง 6 ปี แรกของชีวิตเป็นช่วงโอกาสทองของการเรียนรู้ จึงเป็นช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สุดของการวางรากฐานการพัฒนาความเจริญเติบโตในทุกด้านจึงต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ในวัยต่อมา ดังนั้นจึงสรุปความสอดคล้องของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กับ พัฒนาการต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย ที่ได้ศึกษาจากทฤษฎีเกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย พัฒนาการของเด็กปฐมวัยจากหน่วยงานต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้จากสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย หลักสูตรฯ ได้มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาร่างกายให้มีการเจริญเติบโตตามวัยโดยคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ซึ่งขึ้นอยู่กับการเล่นดู สภาพแวดล้อมของครอบครัว และกรรมพันธุ์จากพ่อแม่ อีกทั้ง ยังส่งเสริมให้มีการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กให้มีความคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กันโดยหลักสูตรฯ ได้กำหนดให้มีกิจกรรมในการพัฒนาร่างกายเด็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคำนึงถึงช่วงวัยและความสามารถของเด็กตามที่หลายทฤษฎีได้กำหนดไว้ โดยไม่เร่งและบังคับเด็กจนเกินไป

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ หลักสูตรฯ ได้ส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดีและมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับนักทฤษฎีหลายท่านที่ได้กำหนดไว้ โดยเด็กในช่วงวัยนี้ควรมีความสามารถในการสื่อสารแบบง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์ สามารถแสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเองได้ มีความสุขโดยการแสดงออกจากผลงานศิลปะและการเคลื่อนไหว ทั้งนี้ หลักสูตรฯ ได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นให้มีการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ อย่างชัดเจน

3. พัฒนาการด้านสังคม หลักสูตรฯ ได้มุ่งเน้นในการส่งเสริมให้เด็กมีทักษะชีวิตและรู้จักหน้าที่ของตนเอง อีกทั้งยังปลูกฝังให้เด็กรู้จักการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องการในหลายทฤษฎีและงานวิจัยที่กำหนดให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย มีความเชื่อมั่นในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ไม่ใช่เป็นพ่อแม่ และรู้จักการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม

4. ด้านสติปัญญา หลักสูตรฯ ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กในด้านสติปัญญาอย่างเต็มที่โดยมีการกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์อย่างชัดเจนมีความสอดคล้องกับหลายทฤษฎีและงานวิจัย ซึ่งมุ่งเน้นให้เด็กได้มีการพัฒนาด้านการสื่อสาร ทั้งการสื่อสารผ่านคำพูด และสัญลักษณ์ สามารถจับคู่และเปรียบเทียบ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ได้ สามารถคาดเดา คาดคะเน ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ ได้ สามารถใช้คำถาม

อย่างง่าย ๆ ได้มีความพยายามค้นหาคำตอบ และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม โดยคำนึงถึงความสามารถตามช่วงวัยของเด็ก ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จึงเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัยและพัฒนาการของเด็ก สามารถนำมากำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่ดี เหมาะสมกับวัยได้ และสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามสถานศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2560). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย. นนทบุรี : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ. (2549). คีนอิสระสู่สมองเด็กไทยแก้ว วิกฤตชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะวันออก.
- นิชรา เรืองดารกานนท์. (2551). ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก. กรุงเทพฯ: โอลิสติก พับลอกซิง.
- ประพุทธ ศิริบุญย์. (2552). พัฒนาการของทารกและเด็ก. กรุงเทพฯ: นวสาส์นการพิมพ์.
- เยาว์รัตน์ รัตน์นันต์. (2559). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย เขตสุขภาพที่ 8. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2563. จาก <https://1th.me/obqLR>
- ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. (2557). เกณฑ์พัฒนาการของเด็กปฐมวัย. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2563. จาก http://www.thaipediatrics.org/file_upload/files/pratom.pdf
- วัฒนา มัคคสมัน. (2550). การสอนแบบโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 1, แนวคิดเชิงทฤษฎี-วัยเด็กตอนกลาง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2553). การวัดและประเมินผลแนวใหม่ เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2561). การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2563. จาก <https://konthong.com/articles/child-development-table/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ประเทศไทย. (2561). พฤติกรรมของเด็กกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัยตามระดับควอไทล์ (Quartile) และจำแนกตามกลุ่มอายุของเด็ก 3 – 5 ปี. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.